

عنوان مقاله:

لالایی ها در فرهنگ مردم خراسان جنوبی (مورد مطالعه بافت قدیم بیرجند)

محل انتشار:

فصلنامه مطالعات فرهنگی - اجتماعی خراسان، دوره 8، شماره 1 (سال: 1392)

تعداد صفحات اصل مقاله: 18

نویسندگان:

اصغر عسکری خانقاه - استادیار مردم شناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی

آتوسا افسر - کارشناس ارشد مردم شناسی

خلاصه مقاله:

کودکان سرمایه های ارزشمند یک جامعه به حساب می آیند. مادران اولین باغبان این گلها می باشند. مادرانی که در دل سینه خود رازها و نگفته هایی دارند. لالایی ها نغمه هایی هستند که مادران گاهی برای سبک کردن روح خود، گاهی برای آرام نمودن فرزند خویش و بعضی مواقع رساندن پیام و خواسته ی خود به طور غیرمستقیم به همسرشان به صورت ابیاتی کوتاه و صوتی زیبا و دلنشین می خوانند. این سخنان شنیدنی هر چند که ساده بیان شده اند اما در خود ساختاری دارند که در این پژوهش درون مایه ی آنها بررسی می شود. لالایی ها دارای مضامین و درون مایه های متفاوتی می باشند که با بررسی هر کدام از آنها می توان به نمونه های فرهنگی خاصی پی برد. موضوع این پژوهش، لالایی ها در فرهنگ مردم خراسان جنوبی در حوزه مطالعاتی بافت قدیم شهر بیرجند می باشد. بافت قدیم این شهر، شامل خیابان های مطهری و منتظری است که از لحاظ مساحت ۶۲/۹۰۷۲۳۴ متر از سطح شهر را در بر گرفته و بالغ بر ۲۶۹۴ نفر جمعیت دارد. از این تعداد جمعیت، حدود ۴۵۶۱ نفر را زنان و دختران تشکیل می دهد. دلیل انتخاب بافت قدیم شهر بیرجند می باشد. بافت قدیم این بخشی از ترانه های پارسی میانه و ماندگار و کهن ایرانی می باشد که ریشه در گذشته های دور دارد. مادران امروزه کمتر از این آواز جهت خوابانیدن کودکان خویش استفاده می کنند، در نتیجه برای جمع آوری، ثبت و ضبط این لالایی ها، باید به سراغ مادران و مادر بزرگانی می رفتیم که نسبت به ترانه های فرهنگ عامه قدیم این شهر آشنایی بیشتری داشتند. جهت ارائه چارچوب نظری مناسب برای این پژوهش، از دو مکتب ساختارگرایی با نظریه پردازی به نام ولادیمیر پراپ و فرهنگ و شخصیت با نظریه پرداز معروف آن روت بندکیت استفاده شده است. روشی که بر مبنای آن پژوهش پیش رفته است، مردم شناسی ژرفانگر همراه با مشاهده مستقیم و با حضور پژوهشگر در میدان تحقیق می باشد. در پایان تحلیل لالایی ها به این نتیجه می رسیم که لالایی ها مانند سایر ترانه ها و قصه های کودکان با برخورداری از ظرفیت های فرهنگی ویژه نهفته و تعبیه شده در آنها، نقش بسزایی در اجتماعی کردن افراد جامعه بر عهده دارند. در لالایی ها الگوها و ارزش های مادران ساکن در بیرجند، مادری که بزرگ شده کویر است به وضوح دیده می شود. در واقع، می توان گفت که این مادران روایت کننده تمامی سنت ها، آیین ها و هویت فرهنگی و قومی خویش هستند و با خواندن لالایی ها و انتقال آن به نسل های بعدی حافظ این فرهنگ بومی خواهند بود.

کلمات کلیدی:

فرهنگ، ادبیات شفاهی، لالایی، گاهواره

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1494935>

